

ΤΟΠΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

(Σχέδιο Έκθεσης 4.2021, Επιτροπή Παρακολούθησης 9.2021)

Οι εισηγητές διαπίστωσαν ότι η κατάσταση της τοπικής δημοκρατίας και η εφαρμογή του Χάρτη στην Κυπριακή Δημοκρατία σημείωσαν μικρή πρόοδο από την τελευταία επίσκεψη παρακολούθησης που πραγματοποιήθηκε το 2016. Υπάρχουν πολλά μη ικανοποιητικά χαρακτηριστικά και η Κυπριακή Δημοκρατία εξακολουθεί να είναι μια πολύ συγκεντρωτική χώρα. Ωστόσο, οι εισηγητές σημείωσαν ότι οι εθνικές αρχές έχουν εκφράσει ειλικρινή βούληση να ενεργήσουν στην κατεύθυνση της Σύστασης του Κογκρέσου 389 (2016) για την τοπική δημοκρατία στην Κύπρο και έχουν κάνει σημαντικά βήματα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Πράγματι, η κυβέρνηση έχει επεξεργαστεί μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τη χρονική στιγμή πραγματοποίησης της αποστολής παρακολούθησης, είχαν υποβληθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων τρία νομοσχέδια, τα οποία ήταν υπό κοινοβουλευτικές συζητήσεις. Δυστυχώς, αυτά τα νομοσχέδια δεν θα μπορούσαν να εγκριθούν κατά την τρέχουσα κοινοβουλευτική περίοδο, αλλά αναμένεται να εγκριθούν τελικά από το νέο κοινοβούλιο που θα έχει προκύψει από τις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2021.

Εάν τελικά εγκριθεί, αυτό το πακέτο μεταρρυθμίσεων πρόκειται να ενδυναμώσει την τοπική αυτοδιοίκηση και να ενισχύσει τη διακυβέρνηση των τοπικών αρχών. Προβλέπεται επίσης μια ριζική αναδιοργάνωση των δομών της τοπικής αυτοδιοίκησης, μέσω των υποχρεωτικών συγχωνεύσεων όλων των υφιστάμενων Δήμων, μειώνοντας τον αριθμό τους περίπου κατά το ήμισυ. Πολλές κοινότητες περιλαμβάνονται επίσης σε αυτήν την προσπάθεια.

Η προγραμματισμένη μεταρρύθμιση θα αυξήσει σημαντικά τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες των τοπικών αρχών της Κύπρου, καθώς και την οικονομική τους βάση. Επιπλέον, εάν εγκριθεί, θα αφαιρεθούν αρκετοί έλεγχοι των τοπικών αρχών, που γίνονται έως τώρα από τα υπουργεία της κεντρικής κυβέρνησης.

Στη μεταρρύθμιση έχει εμπλακεί ένα αξιοσημείωτο μέρος των ενδιαφερομένων μερών, αν και, κατά την άποψη των εισηγητών, η διαβούλευση με τις τοπικές αρχές δεν ήταν τόσο ευρεία, περιεκτική και γνήσια όσο απαιτείται, ιδίως όσον αφορά στις κοινότητες που επηρεάζονται από τις προγραμματισμένες συγχωνεύσεις.

Αν και θα έπρεπε να είχε διεξαχθεί, τέλη Μαΐου 2021 δημοψήφισμα σε εθνικό επίπεδο (είτε τοπικά δημοψηφίσματα στις επηρεαζόμενες τοπικές αρχές) διασφαλίζοντας την πλήρη εφαρμογή του άρθρου 5 του Χάρτη, τελικά η κυβέρνηση με απόφαση της τον Απρίλιο 2021 αποφάσισε να απορρίψει τις ανωτέρω προτάσεις του Συμβουλίου Υπουργών. Εν συνεχεία ο υπουργών εσωτερικών διαβεβαίωσε ότι η αναθεώρηση θα γίνει σταδιακά και σε πλήρη συνεννόηση και διαβούλευση με τις ενώσεις δήμων και κοινοτήτων της Κύπρου.

Έχουν εντοπιστεί πολλές ελλείψεις σχετικά με την τοπική αυτοδιοίκηση:

- Η αρχή της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν αναγνωρίζεται ούτε στο Σύνταγμα, ούτε στους ισχύοντες νόμους.
- Η σφαίρα ευθύνης των τοπικών αρχών είναι μειωμένη σε σύγκριση με τα κοινά ευρωπαϊκά πρότυπα. Στερούνται αρμοδιοτήτων και εξουσιών σε έναν αριθμό τομέων που τυπικά διαχειρίζονται σε τοπικό επίπεδο (όπως ο πολεοδομικός σχεδιασμός ή οι κοινωνικές υπηρεσίες).
- Οι τοπικές αρχές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό οικονομικά από κρατικές χορηγίες και επιδόματα.
- Οι αρχές της επάρκειας και της αναλογικότητας των τοπικών οικονομικών παραβλέπονται σε μεγάλο βαθμό στο νομικό σύστημα. Επιπλέον, το ισχύον σύστημα στερείται κατάλληλων μηχανισμών οικονομικής εξισορρόπησης.
- Οι τοπικές αρχές υπόκεινται σε πολλούς διοικητικούς εκ των προτέρων ελέγχους, εκ μέρους της κεντρικής κυβέρνησης (στην περίπτωση των κοινοτήτων, από τους Επάρχους), οι οποίοι επηρεάζουν πολλές σημαντικές αποφάσεις των τοπικών αρχών, όπως ο προϋπολογισμός τους, η δομή του προσωπικού τους και οι κανονισμοί τους.

- Η ικανότητα των τοπικών αρχών να καθορίζουν πραγματικές δημόσιες πολιτικές και να ανταποκρίνονται εγκαίρως στις ανάγκες των πολιτών τους υπονομεύεται σοβαρά από την έλλειψη οικονομικών, διοικητικών και διαχειριστικών πόρων.
- Η ικανότητα διαχείρισης των δικών τους ανθρώπινων πόρων είναι περιορισμένη.

Μετάφραση από το πρωτότυπο

Χαμακιώτη Δέσποινα

Γραμματεία Εθν. Αντιπροσωπείας

Κογκρέσο ΣΤΕ